NAM THỨ MƯỜI BA. — SỐ THỨ 2630 MỖI SỐ : 0$02 NGÀY THỨ TU 23 DECEMBRE 1925

RF DEPOT LEGAL INDOCHINE 4473

Trung-Bắc Tân-Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

BÁO

	Một năm	Sáu tháng	Ba tháng	Một tháng	Nam-kỳ và Cao-miên	Ngoại-quốc	Trả tiền mua báo ở Paris	Prix au numéro
Một năm	6$00	6$90	6$30	6$30	6$50	12$00		
Các làng và								
Các công-sở								
Sáu tháng	3.00	3.50						
Ba tháng								
Một tháng								

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois.

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61 63 Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : P. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN-V.-LUẬN

Adresse télégraphique : TRUNG-BẮC-TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 180

ANNONCES
Décomptées à raison de 5 lignes au centimètre de hauteur, sur 0m 065 de large
Une seule insertion. . . . 0 , 80 le cm
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . . 0 f 18 le cm
Réclame dans la 1re page. . . . 2 $ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1 $ 50 le cm
On traite à forfait pour les contrats importants

Lòng tôn-quân của người Việt-Nam ta

II

Từ ngày văn-hóa của Âu tây đã tràn trải sang châu Á, cái phong-trào cách mệnh đã làm lung-động cả nước Tàu, người mình chịu cái ảnh-hưởng ấy thật là to; đã được trông thấy cái cuộc cải cách ở nước Tàu, lại được đọc những cách Tây mà người Tàu đã dịch ra chữ nho, nhờ có cái học-thuyết xương-minh chân-lý phát xề, người mình mới giật mình tỉnh ngộ, như là người ngủ mê mới dậy, như là người ở trong xó tối lâu mà được trông thấy ánh sáng mặt giới, tư-tưởng mới mở rộng ra dần dần, mới biết thế nào là quốc-gia, thế nào là dân-quyền, chính thể chuyên chế là thế nào (than ôi! nước Nam vẫn là một nước theo cái chính-thể chuyên chế đã bao nhiêu đời mà người trong nước cũng có ai biết thế nào là chuyên chế đâu), chính-thể cộng-hòa là thế nào. Những người có học-thuật, đã biết suy nghĩ biết so sánh, biết cái học-thuyết của các nhà đạo học Tàu là hủ hại, mà cái lý thuyết của các nhà đại triết học bên Thái-tây đã phát minh thật chính đáng, trong lòng đã biểu rõ ràng nước là nước của dân, chớ không phải là sản-vật riêng của một họ, dân là chủ trong nước, chớ không phải là tôi tớ của một nhà, biết cái quyền hạn của vua đối với dân, và cái nghĩa vụ của dân đối với nước, thì con mắt nhìn ông vua, cũng không thấy cái vẻ tôn-nghiêm như trước, phải để lên trên đầu trên cổ, suốt đời sùng bái như thánh như thần. Ấy chính ngay phải người học cũ ở nước ta bấy giờ, vì nhờ cái học-thuyết của Thái-tây, mà cái tư-tưởng bó buộc về nền luân-lý cũ, về nghĩa quân thần, cũng đã phá bỏ đi được; chưa kể đến phái Pháp-học bây giờ, đã không bị cái đạo học bó buộc từ bọ, lại được đọc sách của các nhà đại triết học của Thái-tây, và biết rõ việc chính-trị thay đổi ở các nước văn-minh tiên-tiến, tư-tưởng có mở mang, kiến văn có rộng rãi, thì ý hướng cũng có khác người Nam xưa kia. Còn đến hạng dân ngu thì tuy vẫn còn cặc-cặc ủ-ủ, cứ thấy ai có quyền thế thì khiếp sợ, thấy ai được sung-sướng thì hâm mộ, nào có biết thế nào là quân-chủ, thế nào là dân-chủ, thế nào là luân-lý phương đông, thế nào là luân-lý phương tây, nhưng từ ngày người Pháp sang kinh lý cõi Đông-dương đến nay, thì họ biết rằng nước Pháp là một nước không có vua, mà sự cai trị lại được rành rẽ, người khôn học giỏi; lại hơn mười năm nay, thấy nước Tàu là một nước đất rộng người nhiều, học-thuật, kỹ xảo và trăm nghề nghìn nghiệp, cái gì cũng hơn mình đến gấp hai gấp ba, mình vẫn phải bắt chước và coi là một nước đàn anh, thế mà bây giờ cũng có cuộc cách mệnh, cũng bỏ vua đi, mà gọi là dân quốc, thì họ cũng biết rằng nước không phải vua mới có người cai trị, mới trở nên giàu thịnh được, mà ông vua cũng không phải là một vị thần thánh không ai dám sâm phạm, như cái tư tưởng của mình vẫn ngờ thế xưa kia. Ấy vì thế mà cái lòng tôn quân của bọn bình-dân ta cũng không được vững bền như trước nữa.

Có người nói : « Thời thế tuy có thay đổi, mà cái nền luân-lý cũ của mình mấy nghìn năm vẫn không lay, xem như các thứ ấn-điển cùng là các thư-tịch-hàm của triều-triều ban thưởng, còn thấy nhiều người lấy làm vẻ vang, mà tìm cách mới cầu cho được, như việc tặng-vua mới đây, trừ các viên quan đương chức, phải chịu lệ chịu tang đã đành, còn những người ở các thành phố lớn, có được vinh-hàm, cũng tỏ lòng thương mến xuất ra việc làm lễ để chịu tang, thế chẳng phải là hiện nay vẫn còn nhiều người có lòng ôn quân đấy ư? » Phải, xem cái cử động bề ngoài thì giống như là tôn quân, mà ở bên trong thì chưa chắc đã thật có cái bụng ấy. Nước ta theo cái chính-thể quân-chủ, chỉ có trước thuở của triều-đình mới là vinh là cất lính quí, quí phẩm trật, hàm hư vinh, đã hầu là một thứ bệnh chung của người mình, thảm cần cổ để đã từ bao giờ, đến ngày nay vẫn chưa thật khỏi ; người ta tuy giàu có đến đâu, mà không có chút phẩm trật, hay là chức ban thưởng của triều-đình, thì ở chốn hương thôn vẫn không có cái ngôi thứ được ăn trên ngồi trốc, ở nơi thành thị vẫn không được cái hãnh diện là ông nọ bà kia. Những người có thân thế, sẵn tiền của, mới đua nhau mưu cầu cái vinh hàm, hay là cái ban thưởng của triều-đình, để tranh lấy cái ngôi thứ ở chốn hương thôn và mua lấy cái hãnh diện ở nơi thành-thị, chớ có phải vì cái lòng tôn quân mà qui cái ấn-điển của triều-đình đâu. Còn đến cái việc các ông có vinh hàm muốn làm lễ thành phục để chịu tang, thì cũng chỉ là một số ít người, và cũng không biết quả các ông giữ cái luân-lý cũ của Á-đông mà trọng nghĩa vua tôi? hay là các ông cảm niệm cái ơn trí ngộ riêng mà tỏ lòng thương mến? hay là ở các nơi đô hội lớn, tụ hội đủ các hạng người, các ông muốn nhân dịp để phô bày cái phẩm trật của mình ra ở trước mắt công chúng? mấy câu hỏi ấy, để cũng không ai dám đoán định mà trả lời thế nào. Cứ như các lẽ đã kể trên, thì cái lòng tôn quân của người Việt-Nam mình quyết cũng không còn bền vững như xưa nữa vậy.

H. T. B.

Việc Thế-giới

(ĐIỆN TÍN)

Ngày 1er Décembre 1925

Việc các nhà thực-nghiệp quận Nord xin đem tài sản giúp nhà-nước

M. Pierre Laval có nói với các báo : Việc ấy thực là làm danh-giá cho các nhà thực-nghiệp quận Nord. Về ấy ta nên nhớ và ta phải cảnh-cáo cho dư-luận biết đừng tin những hội kinh-tế và chính-trị, có ý làm cho việc ấy giảm giá-trị đượ.

Các báo bình-phẩm rất nhiều về việc ấy và nhắc lại lời của M. Doumergue nói với các đại-biểu kỹ-nghệ như sau này : « Các đại-biểu Pháp điều-đình với Hoa-kỳ về cái vấn-đề trái-khoản và với nước Đức về các giao-ước thương-mại, nhờ việc ấy thêm được biết bao tế-lực ».

Việc ấy các nhà kỹ-nghệ hợp ý nhau và tất cả các nhà thực-nghiệp nước Pháp đều ưng việc ấy.

Báo *Matin* nói bao nhiêu thế-lực kinh-tế trong nước đều để hết để lo việc tích-trung như thế, tuy-chưng cho thế giới biết rằng các nỗi khó khăn tài-chính nước Pháp mà gây nên vậy.

Nước Pháp với nước Đức

Nước Pháp và nước Đức điều-đình bản giao-ước thương-mại, mọi việc được như ý.

Tại nghị-viện nước Pháp

MM. Doumer và Bérenger từ chức tại hội-đồng tài-chính của nguyên-lão nghị-viện, thì chính-phủ là đảng thứ-dân ở trong nghị-viện đã cử MM. Caillaux và Painlevé thế chân.

Sáng hôm nay, M. Briand đã đến hội-đồng ngoại-giao và bình-giải ở thứ-dân nghị viện. Ông bảy tỏ mọi lẽ lợi lợi của giao-ước Locarno, ông nói giá thử trước đây có một bản giao-ước như thế, thì đã tránh được cuộc chiến tranh năm 1914. Ông đã từng bảo M. Tchitcherine chớ có sợ các giao-ước Locarno có ý phản kháng với nước Nga. Ông sẽ đem lời lẽ tuyên bố tại nghị viện.

Phe bảo tồ thuế của chánh đoàn xã hội cấp liền phản kháng việc bãi cái độc quyền bán thuốc lá.

Việc ở Syrie

Hãng điện báo *Reuter* nói vì nhân dân có ý tin về cái thái-độ hòa-bình của M. de Jouvenel, cho nên xem chừng ở Syrie đã thấy có về bình-tĩnh.

M. de Jouvenel có tuyên-bố rằng các tin của hãng điện-báo Nanen một phần là tin của người Anh, là những tin dồn sai không đúng. Các tin ấy nói việc đánh giết nhau trong các phố hiện nay do người Pháp kiếm đặt. Tin ấy thực là sai không đúng. Ở Damas rất yên. Nhân-dân làm ăn như thường.

Chiến-sự ở Maroc

Tình-hình ở mặt Bắc trong 15 ngày mới rồi đã khá hơn nhiều.

Ở miền đông, tình đồng nhờ có kỵ-binh tuần-tiễu, ngày 10 décembre đã khai thế-công kịch-liệt. Các trận lấy đã ảnh hưởng lớn và làm cho 10 bộ-lạc trong châu Senhadja phải đầu-hàng.

Ở miền thượng Ouergha, từ ngày 1er décembre cả thảy 120 nhà đầu-hàng. Trong số ấy có cả dân Beni-Oarighels, là dân trước tây phản-đối kịch liệt.

Tại miền tây Ouazzan tình-trạng tốt lắm: 800 nhà đã trong nộp các điều kiện của các quan.

Abd-el-Krim cố sức quấy rối, nhưng ở khắp các hạt Maroc đều yên.

Việc chính-trị nước Đức

Quan đảng-thống nước Đức đã định trước độ đầu sang năm, thì sẽ giải-quyết cái vấn-đề tôn-giáo.

Việc nước Nhật-bản

Hoàng-thân Kanaiva Oyana, đại-sứ Nhật-bản đáp tàu đi Pháp để xét xem thời-kỳ khủng-hoảng gọi là thạch-khí thời-đại, mà các nhà khảo cổ không công-nhận có thực hay không. Ông định sẽ làm sáng vì cái vấn-đề ấy.

Việc ở Úc-đại-lợi-á

Ở Sidney và ở Nouvelles Galles du Sud lại có động đất. Không tổn hại gì. Lúc động đất, người xem chớp bóng tại một nhà chớp bóng ở Newcastle kinh sợ nhốn nháo.

Việc nước Hoa kỳ

Các nhà buôn Hoa-kỳ xin chánh-phủ công-nhận chính phủ Xô-viết nước Nga.

M. Kellog nói về cái vấn-đề trái-khoản có nó Hoa-kỳ nên xử rộng rãi để giúp cho Âu-châu.

Chính-phủ Bảy-hê-hảo người Hoa-kỳ giúp sức để mở mang trong nước theo các phương-pháp tối tân.

(*Indopacifi*)

BÀI DIỄN-VĂN CỦA QUAN TOÀN-QUYỀN TẠI HỘI-ĐỒNG CHÍNH-PHỦ

Bài diễn-văn dài của quan Toàn-quyền Varenne đọc tại Hội đồng Chính-phủ ngày xin tóm lược như sau này :

Ngài nói rằng đối với việc loạn ở Trung-hoa thì nước Pháp quyết cứ giữ cái địa-vị trung lập, nhưng lẽ đã đề phòng mọi cách để giữ cho miền biên-thùy Đông-dương được yên ổn.

Việc giao-tiếp với Xiêm-la, Diễn-điện và Nhật-bản thì văn-đề ấm Ngài rất lấy làm mừng về việc điều-đình của Xiêm-la với Đông-pháp đã xong và ngài mong rằng nay mai sẽ ký xong với Nhật-bản về khoản quan-thuế.

Tình hình trong nước tài được hoàn-mỹ lắm.

Rồi ngài nói đến những phương châm về cái chính-sách của ngài. Sau khi đã kể qua những công-cuộc có ích mà người Pháp đã làm và đương vật-chất ở bên này thế nào, ngài có tỏ ý ngài sẽ mở mang về đường tinh-thần và đương xã-hội cho thuộc-địa được chóng tiến bộ hơn, nghĩa là theo ý sở-cầu của dân bản-xứ mà cho dân được tự do hơn.

Nước Pháp phải giúp cho Đông-dương trở nên một nước mới, có hai hàng người bình quyền là nhân-đẳng bản xứ và nhân-đẳng Lang-sa.

Quan Toàn-quyền kể đến những vấn đề cần kíp mà ngài lưu ý đến nhất là việc cải-lương học-chính, việc mở rộng các hội-đồng dân công-cử và tăng cái chức-vụ của các hội ấy lên, việc cho người bản-xứ làm những chức hành chính, việc tuân-tự thi-hành cái điều luật 7 áy về sự tự-do mở hội, tự do hội họp, tự-do làm báo, việc canh cải nền tư pháp, việc thi-hành tại thuộc-địa điều-luật 1.ão-hiệp và luật về giáp nạn lao-động.

Ngài nói đối với những vấn-đề ấy, ngài sẽ giải quyết theo một cái tinh-thần nhân đạo, thực-hành, phương-pháp và thành-thực.

Xét đến vấn đề tài chính thì ngài xem ra có một điều lạ là việc kinh-tế vẫn phát đạt, mà số thu nhập lại giảm bớt đi.

Kho dự bị vì trình mất từ năm 1922 đến giờ hết 24 000 000 đồng rồi thì nay đã gần hết cả.

Muốn chỉnh đốn lại cái tình hình ấy thì nay cần phải theo một cái chính sách tiết kiệm, bỏ hết những sự xa hoa, nhưng các việc công-ích tối cần thì phải chịu mở mang hết. Trong cái số 90 triệu công thái đang thực hành thì để thu được 50 triệu, còn 40 triệu nữa thì chừng đến tháng bảy tây này mới thấy nói.

Sổ dự toán năm 1926 đưa trình hội-đồng chính-phủ xét là một sổ dự toán có định các khoản thuế mới nhẹ nhẹ để bù vào những số khuyết của sổ năm 1925.

Khoản lương bổng của các quan chức thì ngài không có giảm, rồi mai kết luận rằng xin các quan hội-đồng thế sức giúp ngài để theo được cái mục đích tốt đẹp mà nước Pháp đã theo đuổi về cái danh dự hơn là cái quyền lợi.

Giải đáp những điều pháp-luật

Trong mục này có nhiều ông lại hỏi về thể-lệ mở trường tư thục. Thể lệ ấy bản báo đã nhiều lần đăng rõ hoặc trong mục này, hoặc là mục riêng, hoặc là mục thời sự Hanoi rồi, nhất là trong những số báo từ ngày 2 juin đến 10 juillet 1924. Cùng về một vấn-đề mà cứ mỗi ông hỏi lại phải giải đáp một lần, thì mất thì giờ cho bản-báo lắm, vậy xin các ông xem ở trong các số báo đã nói trên ấy.

LỜI HỎI. — Nhờ quí-báo có lòng tốt cho biết cho tôi việc sau này :

Tôi có người bà con đi hát bội, vợ nó cũng hát trong một rạp với nó. Vợ nó đã ra ông chủ yêu-thương quá sức, ông chủ kia cứ tự do đi với vợ nó cả rạp ai cũng hay hết, cho nên nó sắt lên mà chết. Nó có để lại mấy đứa con thơ? Vậy tôi ông chủ và con hát như thế thì đối bên luật hình phạt ra làm sao. Bây giờ bọn bên nhà chồng có thể kiện người chủ hát bội đó mà bắt đền đặng không? Nhờ ngài biểu giảm cho, tôi cảm ơn bội phần.

LỜI ĐÁP. — Vì ông không nói rõ những người đương sự là người ở đâu, cho nên không thể trả lời rõ là phải khép theo tội nào. Hãy xin trả lời về cản hỏi thứ nhất trước đã.

Luật Hình Bắc-kỳ điều 198 định phạt người dâm-phụ và người gian phu như sau này :

« Người vợ cả hay người vợ lẽ đã có giá-thú đáng phép mà xét quả phạm tội thông gian thì bị phạt giam từ 3 tháng đến 2 năm và phạt bạc từ 40 đồng đến 400 đồng. Người gian phu cũng tội như thế. »

Luật Hình của Pháp điều 337 cũng phạt gian người dâm phụ từ 3 tháng đến 2 năm, còn người gian phu cũng phải phạt giam trong thời hạn ấy mà lại phải phạt thêm bạc từ 100 đến 2000 quan.

Nhưng cứ như lời ông nói đó, nếu người chồng chết đi rồi thì người nhà không kiện được, vì trong điều 198 luật Hình tà ở trên và điều 336 luật Hình Tây đều nói rằng : « Phàm dân bà có chồng mà phạm gian thì phải có người bản-phu đầu đơn đứng kiện mới bị truy-tố ở trước tòa án. » Nay người chồng đã mất rồi thì người nhà chồng có đứng kiện cũng vô ích vì đáng 18 người chồng khi biết phải kiện ngay mới được.

Ph. h-L.

Việc Trung-hoa

Cáp-nhĩ tân, 19 Décembre

Người Nhật chở rất nhiều quân lính và lập đại bản doanh ở Phụng-thiên. Dọc đường hỗn xa Nam-Mãn, có cấm sở Nhật-bản, làm hiệu rằng giải đất bao bọc hỏa xa rộng 40 mètres cấm không được đi vào.

Bắc kinh, 19 Décembre

Ngày 18 Décembre, ở trước Thiên-tân tình trạng không thay đổi. Quân của Phùng-ngọc-Tường đã tới Tang-koan, là nơi có một đoàn Pháp. Bốn quân ấy cấm không cho quân Trung-hoa xuống bộ. Phùng-ngọc-Tường phản-kháng việc ấy với quan sứ-thần nước Pháp. Việc ấy nghe đâu phân giải đã xong.

Bảo-hành vẫn không giao-thông với các nơi. Mười ngày hôm nay không tiếp được thư tín của các nơi. Hiện đã điều đình với hai bên, để sáng ngày thứ bảy, cho xe-hỏa quốc-tế chạy.

(*Indopacifi*)

MỘT BÀ LÃO CAN-ĐẢM ĐƯỢC THƯỞNG BỘI-TINH

Mới đây một bà lão ở Lorraine, là Mme Justine Hoffman, 60 tuổi, được thưởng bội tinh về việc trung-thành với nước Pháp.

Nguyên đầu năm 1918, lúng đã rước Đức nắp đi kinh-lý qua Gravelotte. Linh Đức bắt bà đi quét đường bà không chịu quét, lại nói :

Hoàng-đế của các người khố g bằng cái chổi của ta.

Vì việc ấy, tòa án binh kết án bà sáu tháng tội giam về tội bất kính.

Đến khi quân Pháp chiến thắng vào đất Lorraine, thì bà bị giam đã ba tháng rồi, quan quân giải phóng bà ra, vì việc ấy bà được thưởng bội tinh.

Các dân-đảng Nam-kỳ với quan Toàn-quyền Varenne

Trong một số báo trước bản quán đã lược-thuật buổi các dân đảng Nam-kỳ yết-kiến quan Toàn-quyền ngày 27 Novembre ở Saigon, nay trong *Đông-Pháp thời-báo* có định đăng bài diễn-văn của ông Nguyễn-phan-Long, và tóm thuật lời của quan Toàn-quyền đáp lại, cùng những lời thỉnh-cầu của các dân đảng Nam-kỳ như sau này :

Bài diễn văn của ông Nguyễn-phan Long đọc trong khi hội kiến quan Toàn quyền Varenne.

Bẩm quan Toàn-quyền,

Trong mấy cuộc tiếp rước ngài rất long-trọng rồi của những người làm việc Nhà-nước, áo quần chỉnh chuốt, ngài vì chủ-nghĩa dân-chủ không muốn trong đấy có ép buộc và lễ lối quá. Nay để hết đám « làm việc, » tôi phiền những người đại-biểu của dân ở các tỉnh đến tỏ rõ ngị những bi-vọng, những tình cảm của cả thảy dân xứ Nam-kỳ. Không thể nói lắm rằng những người có lòng thay mặt cho quốc-dân ấy đến ngài mà không có lòng hoài-vọng chắc chắn. Mấy ông ấy phải đợi công chuyện tư mọi lẽ đồng đến gặp mặt ngài nghe ngài dạy bảo cho biết cái cách-sách mới của ngài và hết sức đợi chờ ngài bắt đầu thi-hành. Các ông đến đây đều biết cái cuộc hiệp mặt ngày nay, quan-trọng là dường nào, và cả nghĩ trước rằng ngài sẽ cuộc giản-dị, nên không chưng diện bộ ngoài rực-rỡ làm chi.

Nay ngài vui lòng cho chúng tôi hội diện thì chúng tôi cảm thạnh tình và

cùng. Lễ yết-kiến hôm nay chẳng khác nào như có một vị vô hình mà nghiêm trang ở trước mặt chúng tôi vị ấy là cái nghĩ-vụ.

Ngài đã cho chúng tôi một cái gương tốt, nên buổi ngài bước chân tới đất Nam-kỳ này, thay vì để hưởng tận tình, say mê về cái cuộc tiếp rước đẹp đẽ kia, ngài lại dạy nên lấy nghĩa-vụ làm cái nguyên-lý đầu trong cuộc giao-thiệp của người Pháp người Nam như một cái nghiêm-luật của ngài phải tuân theo trong cả việc làm, như một cái chơn lý bảo-toàn đặng quyền lợi của người bổn-quốc, và người bổn quốc phải vâng theo, mà cả đồng bào chúng tôi đã bằng lòng tận tình vâng theo trước.

Vậy nên, việc làm thành-thiệt và lòng thành-thiệt của kẻ dưới quyền và người bảo-hộ, hai cái ý-tưởng ấy nguyên-nhân đã như nhau, thời phải hiệp nhau đặng thuận-hòa yên-ổn cả quyền-lợi của hai giống dân.

Vì theo hai cái điều lệ ấy trong tờ giao ước của hai bên, người Pháp và người Nam, nên chúng tôi soạn « tập dân vọng » (Cahier des Voeux) này để dâng cho ngài.

Thêm học-đường, bớt năm đi lính, cho các báo quốc-ngữ đặng tự do, tự do lập hội, và nhóm hội, nhập-tịch dân Tây, sửa chỗ pháp-luật cai-trị người bổn-quốc, cải-lương hội-đồng thẩm-án trong lúc xử án-mạng của người Pháp và người Nam có can thiệp nhau được làm Trạng sư và Quan-tòa, cải-lương các hội đồng địa-hạt, hội-đồng quản-hạt, hội-đồng chánh-phủ, hội canh-nông thương-mãi, xem xét việc khẩn đất lại, ấy là những vấn-đề chúng tôi bày tỏ trong tập ấy. Trong lúc soạn tập « dân vọng » này, chúng tôi không quên cái lý-tưởng thiệt hành là lý tưởng ngài sẽ noi theo mà làm việc mai sau này. Những điều yêu-cầu sửa đổi này có thể dắt người Annam tuần tự đi tới, không hết tốn, đặng đi tới một cái quang-cảnh mới, những điều sửa đổi này cũng chẳng là gì, vì nó trực tiếp theo cái thời-cảnh bây giờ, một cái tiếp tục rất hữu-lý tùy theo cuộc tấn hóa của dân-tộc xứ này.

Chúng tôi hết lòng xin ngài xem những lời dân-vọng đây rồi dùng cách từng-trải cai-trị của ngài, trí tuệ cao thâm của ngài, tùy theo lương-tâm ngài, lấy lòng chơn chánh của ngài mà chiêm-nghiệm và thi-hành cho dân chúng được nhờ.

Trí-tuệ chẳng hề làm tấm lòng bao giờ, chớ không phải như lời luận của triết-nhân chán nản và buồn bực nói đó đâu. Tấm lòng làm cho ta quan-niệm về quyền lợi ta thể nào cho hiệp với nhân đạo và hiểu thấu những nguyên-nhân nhỏ mọn, có thể ảnh-hưởng đến thời thế.

Trí-tuệ để đến chỗ khó-khăn thì không am hiểu thấu đáo đặng, chớ tấm lòng thường đi đến khám phá đặng mà có lắm khi đi trước như nhờ trí tiên liệu huyền bí dắt đi. Không phải cái chánh lý lạ lão kia giải đặng những vấn đề khó khăn phiền phức đặng cho người dân hòa-bình thương ai nhau mà nhất là ở trong nước này mới lạ, mỗi việc xảy đến, mỗi điều phiền hà nhỏ lại bị vấn đề dân tộc dốt vào làm cho hơn giận lẫn nhau, tăng thêm mối ác-cảm, vì như ở trong người mà giống một nòi thời dễ giải, vì biết rằng cùng một cội một nguồn với nhau. Hai cái quyền lợi ấy nếu để cho nghịch nhau thường, cho chống chọi nhau hoài, thì kết quả phải một quyết đấu. Có một mình tấm lòng mới có thể kiếm lời dịu ngọt khuyên can, kiếm cách cho thuận-hòa cùng nhau mà thôi.

Ngài sẽ có thể làm sao cho được lòng người Annam. Dân chúng tôi cũng như trẻ bé-dại thiếu tình ái muốn thương người và muốn cho người thương lại. Dân chúng tôi rất yêu mến kẻ nào lo cho chúng tôi.

Một quan Toàn-quyền trước ngài được dân này yêu lắm, vì biết tư ẩm mộng tưởng chúng nó, trao dồi những hi-vọng của chúng nó. Dân kính phục ông ấy đến nỗi có kẻ không biết mặt lần nào mà vì đã nghe tiếng ông ấy có bụng với người mình, liền để linh thờ cho đồng bàn với tổ tiên yêu dấu quá vãng.

Than ôi! Lúc ông nói hay ấy thôi nói, cái lo tưởng thuở nay tiêu-tán đi, thình-lình lại rồi lên các vấn-đề kinh tế làm đầu đề cho những bài diễn-thuyết của các quan, Nhà-nước lại để các vấn-đề chánh-trị ra sau.

Đặng một lúc hằng bài khen phục tài hùng biện kia, bây giờ sự thực lại trình bày một cách rất cay nghiệt, làm cho cả người Annam đều thất vọng. Thiệt dân chúng tôi cũng biết ham cuộc sung-sướng êm-ái về đường vật chất, song lúc cần dùng ấy đã đặng thỏa-mãn rồi, mà cũng vì cái sự thỏa mãn ấy nên ngày nay mới muốn những chuyện khác cao thượng hơn thuộc về linh-hồn. Dân chúng tôi hay cảm động, hễ làm cái gì cũng lấy tình-cảm làm một cuộc cảm hứng, nên không tính lo đến việc nước hằng ngày. Vì có chí mau mắn nhiệt-thành nên hay nghe tin người ta. Hay ưa tài nói giỏi, cho nên có cái tính cách này là thương lắm cái phong thú của lời nói, lắm khi là lời nói xuông, với cái phong-thú của việc làm, và lại việc làm cũng có cái đức tính khiến cho ta làm thêm hoài. Dân này say mê nước Pháp là vì cái hình-ảnh lãng mạn tiền đạo của nước Pháp đã từng biện trong lịch sử, lắm khi nước Pháp làm cái trung-tâm của tinh-thần thế giới trong một lúc, vì đã lên cao và ra ngoài được lợi lộc của một đám người thì lúc mới làm toàn được nhân-đạo.

Đều cần dùng thiết-tha công-lý về tình ái, về lý tưởng ấy dẫu cho của cả một dân-tộc hay là của của một người, đều là cái triệu-chứng cho biết trước những việc lớn-lao về đường tinh-thần xảy ra trong một thiết yếu cả một đời người.

Gương này nước Pháp đã có, là lúc hậu bán thế-kỷ mười tám, chữ « cảm-động » (Sensibilité) đã thành ra câu chuyện ở đầu lưỡi mọi người và lúc làm văn. Nếu vua Louis XVI không yếu ớt, nếu không có tánh tự-cao không nghe lời bà Hoàng-hậu Marie Antoinette, và cái tính cố-lý của đảng quí tộc thời cuộc đại loạn năm 1789 sẽ đặng giải thỏa mãn trong lúc hòa-bình, làm cho mọi người đều cảm-động. Khi đảng cách-mạng đã đặng thắng rồi, cả công-dân đều vui mừng ôm nhau tung hô rằng:

« Âu-ôn và Đồng-bào » mà cái sức cảm-động không phải là cái tính cách riêng của phái cách-mạng, nó lại là cái đức tính của cái chủ nghĩa dân-quốc mà bành trướng rộng ra, nó lại hợp với nhân đạo lắm. Lúc hội-nghị rồi của đảng cấp-tiến và cấp-tiến xã-hội tại tỉnh Nice, quan thủ-tướng Herriot có nói rằng: « Người ta thường trách sao tôi hay cảm-động quá, song nếu tôi không hay cảm-động, thì ra tôi có phải là người của đảng dân-quốc cộng-hòa ở đâu? »

Tôi đã nói cái sức cảm động là cái tính cách chung của người Annam. Mà người ta cũng có thể nói rằng sức cảm động là tính cách chung của người nào muốn cho đồng bào mình và cho mình một cái tình cảnh xã-hội cho hợp với nhân-đạo.

Khi tàn giặc rồi, người Annam tôi phải một lúc như tôi vừa kể trên đó. Có lắm lúc tin cậy người quá mà phải thất vọng, nên bây giờ cũng từng trải đặng việc đời, có lắm lúc buồn lo mà tự hỏi rằng không biết quan lớn sẽ hiểu chúng tôi không, sẽ thương chúng tôi chút nào chăng, vì dân Annam không có muốn chi khác hơn là hiểu ngài, thương ngài đặng hiểu thương luôn nước Pháp.

Bẩm quan Toàn-quyền, nay chúng tôi được đại diện cùng ngài, chúng tôi ước trông sao lòng chúng tôi cũng được hội hiệp cùng lòng ngài nữa.

. . . .

Khi ông Nguyễn-phan-Long đọc bài diễn-văn xong, thì quan Toàn-quyền Varenne suy nghĩ hồi lâu rồi mới trả lời, vì ngài vẫn biết rằng hết thảy dân Annam đều đóng nghe những lời châu ngọc của ngài, mà lời của một ông quan lớn như ngài lại là quan hệ lắm.

Ngài nói rằng đã biết đại-lược những điều yêu-cầu của dân Annam, vì trước kia ngài đã có giao-tiếp với nhiều người Annam, hoặc ở Paris, hoặc ở Đông-pháp này. Mỗi vấn-đề ngài mỗi thấy sơ qua nên chưa nhất định được. Dầu có cải-lương một hai chỗ, thì cũng là cỡ đó mà thôi, chờ ngày ngài thiệt am-hiểu rồi mới canh cải thêm, mới có một cái chánh-sách nhứt-định được.

Vì vậy nên ngài không hứa chi cho lắm. Ngài muốn hứa ít đặng làm nhiều. Trong bài diễn văn ông Ng-phan-Long có nhắc rằng bấy lâu nay, dân Annam đã từng nghe những giọng hùng hồn, những lời châu ngọc. Tiếc thay, hứa nhiều làm ít, cho nên dư mười năm trời, cái hi-vọng của Annam cũng tiêu ma theo lời châu ngọc kia vậy. Ngài nhớ lời ông Long, nên chi ngài chẳng dùng những giọng hùng hồn như ai kia, vì không rõ để cho Annam thất vọng nữa. Ngài lại tuyên-cáo rằng ngài chẳng có tài hùng biện như mấy quan Toàn-quyền trước. Đó cũng là tự khiêm thái quá. Nhưng ngài hứa rằng dân Annam có thể trông cậy nơi tấm lòng thành thật và ngay thẳng của ngài. Ngài chẳng giấu rằng ban sơ ngài không muốn lãnh chức Toàn quyền chút nào hết. Sau rồi, ngài chịu lãnh cái trách-nhiệm khó khăn ấy, là vì phận sự với nước nhà. Bởi thế nên ngài phải để dặn nhiều, mới tránh được sự công-kích của kẻ nghịch với ngài và sự công-kích của dân Annam. Ngài lại khuyên chúng ta không nên vội lắm. Người dục tốc hay gặp sự phiền phức nhiều.

Luôn dịp ngài bàn đến vấn đề tự do ngôn luận: « Tỉ như bây giờ các báo Annam được tự-do, mà các ông chủ bút chưa đủ tư cách đặng hưởng quyền tự-do ấy, rồi viết những bài kích liệt xui dân rối loạn thì mới sao? Chắc sao cũng có một cái chánh sách phản đối lại. Chẳng những quyền tự-do kia phải mất hết mà tôi đây và những điều tôi cải lương cũng phải tiêu mà theo nữa. Nhưng vậy ngài hứa rằng sẽ ra lệnh cho ti Kiểm-báo từ nay về sau đừng mỗi chữ mỗi bôi, mỗi câu mỗi bỏ như xưa nữa. Ti Kiểm-báo sẽ rộng-rãi hơn xưa, miễn là bài của các báo không làm cho nhơn dân náo động.

Qua vấn-đề điền lính, ý ông Varenne muốn cho xứ Đông-pháp có đủ sức mà chống cự với giặc ngoài, khỏi cần bên Pháp-quốc. Xứ Đông-pháp phải có một đạo binh toàn là người bổn-quốc, còn lính lưu-hậu thì cũng phải cho đông, ngài nhận rằng đi lính 2 năm thì đủ, nên có hứa rằng sẽ xin cùng chánh phủ đổi hạn 4 năm lại.

Về vấn đề giáo dục quan Varenne đồng ý với thì ít giá nhiều, nên ngài bàn có hơi dễ hơn mấy v[illegible] đề kia. Ngài nhận rằng bực sơ-h[illegible]i phải toàn dạy bằng tiếng Annam. Ngài lại tưởng-tượng rằng nếu xưa kia, nơi trường làng ngài học địa dư và sử-ký với thầy Annam thì chắc ngày nay ngài vẫn biết một ít tiếng Annam chớ không thông sử-ký địa dư gì cả. Nhưng vậy phải dạy tiếng Langsa cho nhiều, vì nó là một phương hay làm cho hai nước biết nhau và càng ngày càng yêu mến nhau. Muốn cho vừa lòng ham học của dân Annam, ngài sẽ cất thêm một trường sư phạm khác. Còn nơi các trường « cao-đẳng tiểu-học » ngài sẽ đặt thêm lớp « sư-phạm » đặng thêm số giáo-chức mỗi năm. Ngài cũng cất thêm nhiều trường làng, còn chỗ nào học được thì sửa lại làm trường, miễn không tốn hao chi nhiều lắm.

Nơi trường trung-đẳng, ngài sẽ đặt chương trình riêng cho học trò Annam và học-trò tây ở thuộc-địa, chương-trình cho hiệp với điều cần trong nước.

Quan Toàn-quyền Varenne nhắc lại rằng về vấn đề chánh trị, ngài chưa nhứt quyết gì được. Theo như lời ông Ng-phan-Long xin, ngài sẽ tùy khi thanh thản, một mình riêng đối với lương tâm ngài đặng xem xét cho kỹ những sự yêu-cầu của dân Annam. Ngài ắt nó giản-dị lắm, rõ là một nhà chánh-trị tấm lòng không mảy gì nghi-bợn, đã 23 năm trời từng lo điều hạnh phúc cho dân giàu nhờ.

Ngài xin chúng ta chớ trông tin ngài mà nấy rằng đợi ngài xem xét hết các điều yêu cầu của chúng ta. Luôn dịp ngài khuyên chúng ta chớ nhắc chuyện cũ xưa xưa mà chi, vì mảnh đất Nam-kỳ này đã nhiều phen đổi chủ. Có lẽ ngài nhắc khéo rằng chúng ta chớ nên than phiền sao người Langsa đến lấy nước ta, vì xưa kia chúng ta cũng dùng tên đạn mà xua đuổi người Cao-mên nơi đây. Nó tóm lại là người Langsa nay đã chiếm nước ta rồi, dầu muốn dầu không cũng không được. Thế thì không nên bàn phải chăng mà làm chi. Hay hơn hết là phải tìm phương thế nào được lợi nhiều cho 2 giống Nam và Pháp. Mục-đích ngài như thế nên ngài mới lãnh chức trách qua đây. Nếu cái chánh sách Pháp-quốc là chánh-sách đè ép dân Annam thì nhà nước dẫu có cậy đến ngài mà ngài cũng không lãnh chi điều ấy. *(Còn nữa)*

HÀI ĐÀM

Học-thức

Trong một kỳ thi Tiểu-học ở một tỉnh kia bên Pháp, quan trường hỏi một cậu khóa Tây rằng:

— Nước sôi là thế nào?

Cậu nghiêm-trang đáp lại:

— Khi nước sôi người ta tưởng là nước réo, nhưng không phải, thật ra là những vi-trùng trong nước nó kêu đấy, vì nó bỏng quá! (1)

Lại cũng trong một kỳ thi Tiểu-học ở một tỉnh kia bên ta, quan trường hỏi một cậu khóa ta:

— Nước đá là gì?

Cậu ứng khẩu đáp ngay:

— Nước đá là một thứ nước đông thành miếng mà bỏ vào cốc thì nó tuồm ra ngoài được!

Đ. L. H.

(1) Lorsque l'eau bout, on croit qu'elle chante, mais c'est que les microbes qui sont dedans, il hurlent parce qu'ils ont trop chaud (sic).

CÂU CHUYỆN KIẾP HỒI Ở HOA-KỲ

M. Robert Reidt hay tự phụ là mình biết trước được việc tương lai trong thế giới, trước đây đã có nói rằng đến ngày 6 février 1925 là ngày kiếp hồi. Thiên hạ cũng chán người nhẹ dạ cho lời ấy là thật, đến rồ, trước ngày thế giới tận số ấy, người thì tự ải, người thì tiêu phung phí hết cả của, lại có người thì ăn uống cho no say để rồi chết cho thỏa, té ra qua ngày 6, đến sáng ngày 7, thế giới vẫn y nguyên, chẳng thấy say chuyển tí nào cả.

Robert Reidt vẫn cứ nghiễm nhiên vẫn cứ ăn ngủ khỏe mạnh như thường vẫn cứ ung biên cứu những lời dạy ở trong sách nói những chuyện tương-lai, không chút ngượng thẹn gì về lời hoang đường của mình, bây giờ lại cả gan tuyên ngôn rằng lần trước là mình tính lầm năm, đến ngày 6 février 1926 này thì mới thật là ngày kiếp hồi.

Đã *không tin* điều trước ắt *nhầm* điều sau, thế mà thiên-hạ cũng vẫn có người nhẹ dạ hay tin, có chút của cải lại đem ăn tiêu phung phí trước khi kiếp hồi, có lẽ lại có lúc thấy rằng thế giới vẫn sống, mà chính mình hết của thì chết toi!

VIỆC HANOI

Thời-tiết

7 giờ	18 độ
15 giờ	20 độ

Giá thóc gạo:

Gạo hạng nhất, một tạ		10	25
— nhì,	—	9	20
— ba,	—	8	70
Thóc hạng nhất,	—	5	75
Bắp ngô	—	5	25

Giá bạc. Kể từ ngày 22 Décembre 1925, giá bạc ở kho Nhà-nước định là 15 f. 20

Hội-đồng chính-phủ. — Ban Hội-đồng thứ nhất xét sổ dự-toán chung và các sổ dự toán phụ đã họp chiều 21 décembre do quan phó Toàn-quyền Monguillot chủ tọa.

Ban thứ hai (sổ dự toán Bắc-kỳ Nam kỳ, Ai-lao) do quan Khâm-sứ Baudoin chủ tọa và ban thứ ba (sổ dự toán Trung-kỳ và Cao-mên) do quan Thống-đốc Cognacq chủ tọa, đều họp sáng hôm nay, hồi 9 giờ.

Ba ban hội-đồng nay đã xong công việc, vậy đến sáng mai 23 décembre, hồi 9 giờ, Hội-đồng lại họp kỳ đại hội-đồng lần thứ hai tại phủ Toàn-quyền.

Tại phủ Toàn quyền. — Chức phó quản-lý văn-phòng và chức chủ-sự văn phòng quan Toàn quyền là hai chức do nghị định ngày 17 octobre 1923 và 7 mai 1921 đặt ra thì nay bãi đi.

Tại phủ Phó Toàn-quyền nay đặt ra hai chức mới là một chức chánh văn-phòng và một chức thư-ký riêng.

Tiền Đông dương trợ cấp cho y-viện Pasteur. — Số tiền hằng năm phải trợ cấp cho y viện Pasteur ở Paris để chi tiêu về ba y-viện Pasteur Saigon, Hanoi và Nha-trang thì mỗi năm phân cho các xứ như sau này:

Y viện Saigon và Hanoi

Phần số dự-toán chung 40.000$ và 230.000 francs.

Y viện Nha-trang

Số tiền trợ cấp 80.000 đồng thì sẽ chia cho các xứ tùy theo với giấy tư của quan giám đốc Nông-lâm và Súc-mục.

Kể từ ngày 1er janvier 1926 trở đi, các sổ dự toán sau này mỗi năm phải trợ cấp cho y viện Pasteur Paris một số tiền là 80.000 đồng chia ra các xứ như sau này:

Nam kỳ	35 195 $ 00
Bắc-kỳ	12 313 . 00
Trung-kỳ	19.460 . 00
Cao-mên	10.626 . 00
Ai-lao	2.023 . 00
Quảng châu-loan	378 . 00
	80 000 . 00

BÁN 4 khu đất 148m2, 141m2, 160m2, 200m2 cộng là 749m2, ở phố hàng Đẫy Hanoi. Cứ hỏi M. Kiên, số 11, phố Gia Ngư.

Muốn cần một người « OPÉRATEUR-GÉOMÈTRE » đã biết thạo làm *levées* bằng máy *boussole* và ngắm thăng bằng nữa, (opérations de nivellement).

On demande un bon Steno-Dactylo, Metis ou Indigène avec références sérieuses.

S'adresser Société des Charbonnages du Đông triều à Uông bí.

Việc Phan bội Châu tại Hội đồng đề hình nay báo *Trung Bắc* đã in thành một quyển sách rộng hơn khổ giấy Học-báo, dày 24 trang.

Giá bán mỗi quyển 12 xu.

Ở các tỉnh gửi recommandé thì mỗi quyển tính thêm 8 xu.

HIỆU BÀO CHẾ:
CHASSAGNE
59, Rue Paul-Bert, Hanoi
Có bán đủ cả các thứ thuốc
NÊN HỎI QUYỂN MẪU HÀNG (CATALOGUE) Ở BÀY

Số 357

THỦY-HỬ

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

HỒI THỨ LXX

Tống-giang đánh được hai phủ *Đông-bình* và *Đông xương* rồi, thu quân trở về sơn-trại, kiểm-điểm các vị đầu-lĩnh cả thảy có một trăm linh tám người, trong lòng rất lấy làm mừng rỡ, liền nói với các vị đầu lĩnh rằng:

-- *Tống-giang* này từ khi cướp phá *Giang châu*, bỏ đi lên núi, may nhờ có các bậc anh-hùng hết lòng giúp đỡ, ngày nay tôn tôi làm chủ, anh em sum-họp, cả thảy được một trăm linh tám người, trong lòng tôi tự nghĩ, rất lấy làm mừng rỡ. Từ khi *Triều thiên-vương* về chầu trời rồi, anh em ta đem quân xuống núi, lần nào cũng giữ được an toàn, đó là nhờ có hoàng-thiên ủng-hộ, chứ sức người thì sao được như thế. Gián hoặc có người bị bắt, bị giam, cùng bị thương đem về, nhưng cũng đều giữ được vô sự cả. Nay một trăm linh tám người đến sum-họp ở trước mặt tôi, thật là một điều đáng mừng, xưa nay ít có. Vậy trong bấy lâu những chỗ ta đem quân gây việc binh-đao, giết hại tính-linh, tôi nghĩ rất lấy làm thương xót, muốn lập một đàn chay « *La thiên đại tiếu* » để báo đáp cái ơn trời đất thánh thần đã ủng-hộ phù-trì cho. Một là cầu cho các anh em đều được bình an khang-cát; hai là cầu cho triều-đình chóng ban ơn đại-xá cái tội nghịch-thiên ấy. Bây giờ các anh em ta đây nên dốc lòng tận trung báo quốc, chết mà sau thôi; ba là cầu cho linh-hồn *Triều-thiên vương* được siêu sinh thiên-giới, để về sau đời đời kiếp kiếp sẽ được gặp gỡ cùng nhau. Nhân tiện lại cầu-nguyện cho các linh-hồn những kẻ bị thác oan ở trong chốn binh-đao thủy-hỏa từ bấy đến nay đều được siêu sinh tĩnh-thổ. Tôi muốn làm một việc ấy, chẳng hay anh em nghĩ thế nào?

Các vị đầu-lĩnh đều nói:

— Đó là một việc thiện-quả, huynh-trưởng nghĩ rất phải!

Ngô dụng nói:

— Bây giờ ta hãy mời *Công-tôn-thắng Nhất-thanh* tiên-sinh đứng chủ trương việc lập đàn chay này, rồi sau sai người xuống núi đi mời các vị đắc đạo cao-tăng ở xa gần các nơi, đem đồ pháp-khí lên đây để giúp việc.

Ngô dụng nói xong, liền sai người sửa soạn các đồ hương-hoa vàng-mã quả-phẩm tế ngọi cùng các thứ đồ về việc tế-lễ.

Các vị đầu-lĩnh đã thương-nghị chọn được ngày 15 tháng tư là ngày tốt, bắt đầu khởi sự làm chay, định lễ phật tụng kinh trong bảy đêm bảy ngày.

Trích lấy tiền công-khố ở trong sơn-trại để sửa soạn mọi việc. Gần đến hôm ấy, trong nhà *Trung nghĩa-đường* đã thiết lập đàn-tràng, treo một cây phướn thật dài.

Trên thềm làm một cái đài cao, trong bày *Thất bảo tam-thanh thánh tượng*. Hai dãy hai bên bày *Nhị thập bát-tú* và *Thập nhị cung-thần*, cùng nhất thiết các vị *Chủ-tiểu tinh-quân*, vân vân.

Phía ngoài thềm lại lập một đàn-tràng thờ *Thái, Lư, Đặng, Đậu*, thần-tướng. Khi thiết lập đàn-tràng xong, mời các vị đạo-tăng cùng *Công-tôn-thắng* tiên-sinh đến, cả thảy bốn mươi chín vị.

Hôm ấy sắc trời quang-đãng, khí-tiết ôn-hòa, *Tống-giang* và *Lư-tuấn-nghĩa* đứng đầu, rồi đến *Ngô dụng* cùng các vị đầu-lĩnh cứ theo thứ tự vào dâng hương.

Công-tôn-thắng đứng chủ-trương việc làm chay, khai phát các thứ văn-thư phù-mệnh, cùng bốn mươi tám vị đạo-sĩ kia cứ mỗi ngày ba lần cúng lễ.

Đến hồi canh ba đêm hôm ấy, *Công-tôn thắng* ở trên đàn *Hư-hoàng* tại từng thứ nhất; các đạo sĩ ở từng thứ hai; bọn *Tống-giang* cùng các vị đầu lĩnh ở từng thứ ba; còn các tiểu đầu-mục cùng các tướng hiệu đều ở dưới đàn. Mọi người cùng nhau khẩn phật cầu trời để mong sự báo ứng.

Hồi canh ba đêm hôm ấy, bỗng nghe trên trời có một tiếng sàn-sạt như người xé lụa vậy, thì ra cửa trời ở phía tây bắc kiền-phương đã mở. Mọi người ngẩng nhìn, thấy có một cái kim-bàn đứng thẳng, hai đầu nhỏ hớt, khoảng giữa phình to, tức là mắt trời đó.

Mắt trời có hào quang chiếu sáng rực rỡ xung quanh, lại thấy có một khố lửa to bằng quả bưởi, lăn xuống dưới đàn *Hư-hoàng*, rồi quanh một vòng, rồi lặn xuống mặt đất về phía chính nam.

Bấy giờ mắt trời đã nhắm, các đạo-sĩ ở trên đàn xuống, *Tống-giang* liền sai người đem thuổng-cuốc ra đào, để tìm cái khối lửa ấy. Đào chưa được ba thước, bỗng thấy một tấm bia đá, chính giữa và hai bên đều có thiên-thư văn-tự.

Tống-giang truyền hóa vàng lễ tạ và lấy vàng lụa đưa tặng các đạo-sĩ, rồi mới đem cái bia đá ra xem. Kh. xem đến bia thì toàn thị một lối chữ ngòng ngoèo như hình rồng-rắn, không ai có thể đọc được.

Trong bọn đạo sĩ có một người họ *Hà*, pháp danh là *Huyền-thông* nói với *Tống giang* rằng:

— Tổ-tiên nhà chúng tôi có lưu lại một quyển sách, để khảo-nghiệm về lối chữ thiên-thư. Trên mặt cái bia đây toàn thị là lối chữ *Khoa-đẩu* thủa xưa, bần-đạo này cốt hễ nhận biết được, vậy xin dịch ra thì tự-khắc các ngài sẽ hiểu rõ.

Tống-giang nghe nói, xiết bao mừng-rỡ, vội-vàng sai người đem cái bia đá lại cho *Hà* đạo sĩ xem, *Hà* đạo-sĩ xem-ngắm hồi lâu, rồi nói:

— Tấm bia này đều có khắc đại-danh của các bậc nghĩa-sĩ. Hai đầu hai bên, một bên khắc bốn chữ: « *Thế thiên hành-đạo* » nghĩa là thay trời làm đạo, và một bên khắc bốn chữ: « *Trung-nghĩa song-toàn* » nghĩa là trung nghĩa vẹn hai. Trên có tên các vị tinh-tú, dưới có danh-hiệu các ngài. Nếu các ngài tha phép cho nói thì tôi xin kể rõ từ đầu đến cuối một lượt.

Tống-giang nói:

— Chúng tôi mắt thịt mơ màng, cao-sĩ đã có lòng chỉ bảo cho thì thật cũng là duyên may gian-giải, cái ơn sâu ấy không bao giờ dám quên. Chúng tôi chỉ sợ đắc hoàng-thiên có quở trách điều gì chăng, dám xin cao sĩ cứ thật tình mà giải bày hết cho nghe, chớ nên giấu diếm và bỏ sót một câu nào vậy.

Tống-giang gọi *Thánh thủ thư sinh Tiêu nhượng* đến, bảo đem một tờ giấy vàng để biên chép những lời của *Hà* đạo sĩ đọc. *Hà* đạo sĩ nói:

— Tấm bia này mặt trước có ba mươi sáu hàng chữ đều là sao Thiên-cương; mặt sau có bảy mươi hai hàng chữ đều là sao Địa-sát, mà dưới lại có chua rõ họ tên các bậc nghĩa-sĩ ở đây cả.

Hà đạo-sĩ nói xong, liền đọc ba mươi sáu hàng chữ về Thiên-cương-tinh ở mặt trước bia như sau này:

1. *Thiên khôi tinh, Hô bảo nghĩa Tống giang;*
2. *Thiên cương tinh, Ngọc kỳ lân Lư tuấn nghĩa;*
3. *Thiên cơ tinh, Trí đa tinh Ngô-dụng;*
4. *Thiên nhàn tinh, Nhập vân long Công tôn thắng;*
5. *Thiên dũng tinh, Đại đao Quan-thắng;*
6. *Thiên hùng tinh, Báo-tử-đầu Lâm sung;*
7. *Thiên-mãnh-tinh, Tích lịch hỏa Tần minh;*

(Còn nữa).

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

ĐỒNG-HỒ
ĐỆ TỨ T. C
BỌC VÀNG
Máy mỏ neo,
15 chân kính
Mặt đá kim
có chất da quang
BẢO-HÀNH 20 NĂM
Giá..... 11$50
BÁN TẠI HIỆU :
A. PERROUD (Nhà xanh)
36, Phố Paul Bert, — HANOI

Khi trong mình có rắn ngứa thì đứng có quào gãy trầy da lấy - Pommade Cadum thoa thì hết tuyết.

BÁN ĐẤT

Một khu đất rộng rộng hơn 2.000 thước vuông ở tại địa-phận làng Khương-trung, mới trong ngày từ đường Cát (Ngã-tư-sở). Ai muốn mua xin mời lại số 32 hàng Thau nói chuyện.

BÁN BỒ VẠN BẢO

Những đồ cẩm ở Vạn-bảo thành phố Hanoi, trong vòng tháng giêng tây 1925 mà không chuộc hay là không đổi ve thì sẽ bán đấu giá ngày thứ ba, mồng 3 tháng giêng tây 1926 (*21 tháng một ta*) 8 giờ sáng.

Tiền giấy bút mà người mua phải trả, ngoại giá mua, là bốn phần (4%).

Sổ kê những đồ cầm đem bán sẽ để cho những người mua và những người có đồ cầm xem.

Quan Chủ Vạn-bảo
MÉTAILLER
2045

NHÀ BÁ-CHƯƠNG

Tức là hiệu Bạch-thị-Xương
54, Phố Paul Bert, Hanoi

Muốn chữa khỏi các bệnh về dương tiểu tiện thì nên dùng thuốc :

ABLENNOL

là thứ thuốc chữa bệnh lậu rất thần hiệu.

Chế toàn bằng chất : Santalol
chất : Salol
và chất : Urotormine

Giá 1$80 một hộp

BỆNH LẬU

Thụt bằng thuốc LUGAR mà chữa lậu thì không gì hiệu bằng.

THUỐC THỤT LUGAR có nhiều chất quý ở loài thực vật, trị trùng lậu thì chóng quá ; mà nhất là chữa không cần-thận nó nặng lên thì THUỐC LUGAR dùng nhẹ lắm.

THUỐC THỤT LUGAR không có mùi gì cả ; giá dù ống tiểu tiện thấy nóng hay khó chịu mà dùng ngay thuốc đó thì lậu có gần phải ra cũng tự hãn.

Hễ muốn giữ không mắc bệnh lậu, thì giao hợp xong rồi, dùng ngay THUỐC THỤT LUGAR.

Cứ thấy đau ống tiểu tiện thì trong một ngày thụt 3, 4 lần.

Thụt sẽ để thuốc trong ống tiểu tiện độ 4, 5 phút, rồi sẽ nắn nắn ống đó.

Trước khi thụt thì phải nhớ tiểu tiện đã, 2, 3 giờ xong rồi lại tiểu tiện nữa.

Trong khi lậu thì nên uống thuốc SANTAL MARY và thụt THUỐC LUGAR thì dầu bệnh nặng thế nào cũng phải tiêu diệt.

Thuốc thụt Lugar. . . 1$75
Thuốc Santal Mary. . 1$00

Bán lại nhà bào chế CHASSAGNE số 59 phố Paul Bert, Hanoi.

Ban thường-trực của hội đồng **thành-phố**. — Vì các quan chức các xứ có chân trong Hội-đồng đi tỉnh-phủ lưu ở Bắc-kỳ ít ngày quá, nên quan Toàn quyền đã định phiên các công việc trong chương-trình của Hội-đồng cảnh-phủ thì buổi khai nghị, Hội-đồng chỉ xét về số chi-tiêu chung Đông-dương về các số chi-tiêu phụ cùng số chi-tiêu của các xứ trong toàn hạt Đông-dương thôi. Còn các việc khác trong chương-trình sẽ giao cho hội-đồng thường-trực xét. Hội-đồng thường-trực lấy sẽ họp ngày 1 tới tới 30 décembre này :

Các quan chức các xứ có chân trong Hội-đồng cảnh-phủ đến ngày 24 này thì xuống Haiphong đáp tàu *Claude Chappe* để về

CÓ MỘT KHÔNG HAI!!!

Mười ngày chiếu bóng rất hay!!!

Tại rạp CINÉMA PALACE
HANOI

Từ thứ tư 23 Décembre đến thứ năm 31 Décembre 1925

Trong ba giờ đồng hồ
MỘT TRẬN ĐÁNH GHÊ GỚM
toàn chó sói
Đại phim đánh 3 đoạn rất hay
Chiếu trong một buổi rất

Tòa Thượng-thẩm. — Sáng hôm nay, tòa Thượng-thẩm xử những việc sau này :

Tàu thủy đi trái lệ. — Hôm 13 tháng 10 tây, lúc tàu thủy của M. Nghĩa-Thu tức Sen chở hành khách ở đường Haiphong — Kiến an sắp chạy thì ông cảm xuống khám, thấy chở những 88 người hành khách, lấy là chưa kể trẻ con. Theo lệ đã định thì tàu ấy chỉ có phép chở có 50 người hành-khách thôi, vì không theo thể-lệ đã định nên tàu ấy bị kiểm hiến bắn. Hồi Ngô-văn-Tích là *ba toong* tàu ấy thì khai là trong số 88 người ấy, chỉ có 50 người là hành khách thôi, còn là những người xuống tiễn người nhà, đợi tàu chạy thì lên bờ. Nhưng ông cảm khai là khi xuống khám thì tàu đã sắp chạy mà thấy những người ở tàu vẫn ngồi yên không có nhốn-nháo gì, như thế còn là hành-khách cả. Tòa phạt Ngô văn-Tích 25 quan, mà chủ tàu ấy phải chịu trách-nhiệm. Quan Chưởng-lý chống án xin phạt nặng hơn. Tòa Thượng-thẩm hỏi bên bị, rồi hoãn lại để nghị án.

Giả mạo. — Ng-văn Quất có lý xe làm ở phố hàng Gai bắt được một cái phong bì trong có một cái thư và một cái măng-đa 21 đồng và một cái thẻ sưu của một người tên là Ng-văn-Đạt, liền đưa cho Phạm văn-Chuyên là thợ may mọn nhận tên, bảo hai người làm chứng ký nhận đến nhà Bưu chính phố hàng Hồ lĩnh về. Khi lĩnh xong lấy phần 6 đồng còn thì đưa trả cho Ng-văn-Quất. Sau người có măng-đa đánh rơi đi trình sở Bưu chính, điều tác xét thì mới rõ là bọn giả mạo. Tòa án Trùng-trị Hanoi phạt Ng-văn-Quất và Phạm-v-Chuyên mỗi tên 6 tháng tù và bắt phải trả lại cái măng-đa. Tòa Thượng-thẩm y án phạt tù và bác khoản án bắt trả lại, vì măng-đa ấy đã lĩnh rồi.

Lại có mất-thám giả. — Tên Lương-thụy-Tân là đưa du-đãng, một hôm nó thấy một người chú quê trông bộ ngơ ngác thì nó sung là mật thám, hỏi thẻ, rồi bảy vẽ sự nọ sự kia, bắt nói là giả vờ sở mật-thám, vừa đi vừa dậm dọa, bảo bể cho tiền thì tha. Tòa án Trùng-trị Haiphong phạt Lương-thụy-Tân 6 tháng tù. Tên Thượng-thẩm y án.

Ăn cắp giấy vàng. — Trần-bá-Trung là thợ may áo cho một người đàn bà khi may xong đưa đến nhà để thử, người ấy đương lắm ở nhà trong, bảo người thợ ngồi chơi đợi một chút. Trần-bá-Trung thấy có cái giấy vàng để ở bàn, liền ăn sẹp bỏ vào túi. Hỏi thì bên bị hiện không nhận lỗi gì. Tòa án Trùng-trị Nam-định phạt 8 tháng tù. Tòa Thượng-thẩm tha cho, vì xét không đủ chứng cớ.

Cướp đồ ăn cắp. — Ngày 19 và 20, công-ti than mỏ ở Đông-triều mất trộm rồ, sau khám bắt được một cây ở nhà Nguyễn văn-Sên tỉnh Quảng-yên. Tòa án Trùng-trị Haiphong xét là biết số ăn cắp tham lời mua nên phạt Nguyễn-văn Sên 4 tháng tù. Tòa Thượng thẩm y án nhưng vì đã có tuổi nên cho hưởng án treo.

Ăn cắp bạc. Ung Paong là hoàng phái vào chơi nhà một người đàn bà ở Tourane lấy ngay 21 đồng của người ấy khi người ta đi thưa thì khai là đến đánh bạc thắng may thua, có lời vay để đánh gỡ, vì số tiền ấy của người khác, nhưng người lấy không cho vay, nên có cướp 21 đồng định sau này đến trả. Nhưng xét không đủ chứng cớ là đánh bạc, nên tòa án Trùng-trị Tourane phạt Ung-Phong 4 tháng tù. Quan Chưởng lý thấy là người hoàng phái hiện còn được phải chịu tang và xưa nay chưa can án bao giờ có xin cho án treo. Nhưng vì vì Ung-phong cứ một mực chối không chịu là ăn cắp, nên tòa Thượng-thẩm y án phạt 4 tháng tù.

AU CINEMA TONKINOIS
13, Phố Hàng Quạt, Hanoi

CHƯƠNG-TRÌNH
Từ ngày thứ sáu 18 đến ngày thứ bảy 26 Décembre 1925
Thời sự Pathé
LE RAYON DIABOLIQUE
VỞ
PARIS QUI DORT
Chưa làm bổn phận
Do René chụp ảnh cảnh
Liège sans pitié
Hài kịch chia làm hai phần
Ngày chủ nhật — hồi 17 giờ 30
Ngày thứ năm
Có buổi ban ngày giảm giá

Nhà ga Đông-mô mới **chuyển điện tín** — Kể từ ngày 1er janvier 1926 trở đi, nhà ga Đông-mô (Trung-kỳ) nhận chuyển các điện tín công và tư theo như lệ đã định trong nghị định ngày 7 août 1907.

Lập một trường dạy nông nghiệp cho trẻ con vô thừa nhận. — Tại Tri-cu, p. t. Yên-tế, tỉnh Bắc-giang, nay dựng ra một kỳ thú xã cho các con trai Annam vô thừa nhận. Trường ấy dạy tiếng Langsa đủ học, hành động mà phải phát giám nữa.

Những trẻ con vào kỳ-thú-xã ấy phải :

1. Do án của tòa-án định.
2. Do lệnh quan Thống sứ, đối với những đứa vô thừa nhận.
3. Treo giấy xin của cha mẹ hay người đỡ đần, nhưng phải có lệnh quan chánh tòa án cho mới được.

Về trường hợp sau cùng thì đơn phải nộp quan Công sứ Bắc-giang và người gửi con phải ký một số tiền trước.

Trong số sau, bản báo sẽ đăng các thể lệ này rõ hơn.

Tin buồn. — Bản quán được tin buồn rằng cô giáo Nguyễn thị Thuỵ, được nghỉ già hạn để học khoa Báo-chế tại trường Cao đẳng vừa tạ thế hôm qua. Trưa hôm nay cất đám, các bạn đồng sự của cô cùng các nam nữ học sinh ở trường Thuốc và trường Báo-chế, cùng là các bạn độc-giả coi trường cô đã sự trước đem học trò đưa đám rất là đông. Linh-cữu nặng trĩu những vòng hoa đủ và hoa tặt, kết toán các tràng, hồng trắng.

Cô là lệnh-tôi ông phán Cảnh, phá Toàn-quyền. Trong dịp đau-đớn này, bản quán xin có lời chia buồn với ông Cảnh và qui quyến.

Ngạch quan lại. — M. Vũ-thế-Quang, tri huyện Văn-giang (Bắc-ninh) và M. Nguyễn-Bách tri huyện Quế dương được đổi lẫn cho nhau.

Việc xây cống ở phố Jambert. — Quan Đốc-lý thành-phố có lời báo cáo để nhân dân biết rằng vì phải đào cái hào để xây cái cống ở phố Jambert, nên con đường phố bằng Bún và phố Boarrin khoảng từ đường Quan thánh đến con đường số 89 sẽ không đi lại được từ ngày 22 décembre 1925 đến 10 janvier 1926.

Tại hiệu BẢO CHẾ MONTÈS có bán :

CHLORATE DE POTASSE dùng làm pháo.

L'ALUN de CHROME dùng để thuộc da.

ACIDE FLUORHYDRIQUE dùng để đúc thủy tinh.

CARBONATE D'AMMONIAQUE et VANILLINE dùng cho các hàng bánh và kẹo.

TRUNG BẮC HỌC HIỆU

22 phố Nhà-thờ

Tại *Trung-Bắc Học Hiệu* đã bắt đầu mở lớp dạy các học-sinh đi thi bằng Sơ-học Pháp-Việt, từ tối 1er décembre cũng các học-sinh đã có bằng ấy rồi mà muốn thi vào các trường để nhì cấp.

Số học-trò lấy vào trường cũng theo như các lớp ban ngày chỉ lấy có giới hạn thôi.

Học-phí định mỗ tháng là ba đồng. Giấy xin học gửi đến *Trung Bắc Học Hiệu*, số 22 phố Nhà-thờ (Rue Lemblo).

Đã hết lịch rồi. — Xin bình cáo cùng các nhà công thương xa gần biết cho rằng lịch sang năm của bản quán vì được các ngài hoan nghênh cho nên đã bán hết cả rồi. Vậy bản quán xin có lời đa tạ cả các ngài.

Tại phủ Thống sứ. — M. Trần-văn-Lai, thư-ký thượng hạng hạng nhất, tại tòa nhất phá Toàn-quyền, nay bổ vào phòng quan Tổng sứ, thay M. Nguyễn bá-Ỷ Ỗm, thư ký thượng hạng hạng ba đổi ra Tòa nhất.

Chủ nhật vừa rồi, có một người vừa đi xe đạp ở dưới ngã tư Trung-hiền trở lên, vừa đi qua sòm chị em thấy có một cái xe đạp khác một cậu, là em một chị có nhân tình đi xe đạp xuống thăm, bèn mượn nào đi không quen và phải người kia Lục người ta nằm xe lại, có chị chắc mảm đã có tình nhân cứu cấp, nên vừng đi cho người bắt xe rằng, không cần làm tí tẽ, cứ đưa lên hiệu chữa tốn bao nhiêu thì chịu. Sau rất cục lại đến người có xe, phải cả tiền chữa đèn xe sẩy cho người ta, lúc trả tiền bẹn xe lại thiếu tiền người này lại phải đề thuế thân 1 m tin. Quan viên này là một người khách.

P.

Ngạch tùy phái — M. Phạm-đức-Dương, được bổ tùy phái hạng năm, nhiệt-bổng 144 $ 0 và bổ đi tòa sứ Tuyên-quang

Tin sau cùng.

Cái ăn bọn cao việc giết quan Công sứ Bardez ở Cao mên

Ngày tòm của nhật, hồi 21 giờ, tòa án đại-hình Cao-mên đã tuyên án những kẻ can vụ giết quan công-sứ Baidez như sau này :

Chung bị xử tử.

Mười hai người khác bị án khổ-sai chung thân, được có ký hạn. Người ít tuổi nhất trong bọn này, sẽ đem giao cho một nhà trừng giới những tội nhân ít tuổi.

Còn những người khác được tha.

Quan sứ-thần Pila tại nước Xiêm-la

M. Pila, sứ thần nước Pháp đã đến làm lễ vắng trước Hoàng-của Xiêm-vương Rama VI.

Ngày 25 février quan sứ-vương Rama VII sẽ đăng cực.

Ngày 26 mars sẽ làm lễ hỏa-táng tiên-vương Rama VI.

Tòa nội-các nước Pháp với nghị-viện

Ngày hôm chủ nhật, tờ-án nghị-viện bàn các lời chất vấn về việc Syrie. Nghị-viện bỏ bạc rất kịch liệt, đoạn bỏ 360 về đối với 29 về tỏ lòng tín nhiệm tòa nội-các.

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Hội Trí-trí. — Ngày lễ khánh-thành nhà hội quán hội Trí trí và kỷ niệm tam thập chu niên đã định ngày 26 décembre, có quan đốc lý Kauthelmer lại chủ tọa và phương kèn lính khố đỏ lại sử nhạc cho được trọng thể.

Cuộc đua ngựa. — Một số báo trước có đăng để : chủ nhật 20 décembre vừa rồi có cuộc đua ngựa lần thứ năm, nhưng hội đua ngựa lại đến chủ nhật 27 décembre.

Hội Bắc-kỳ thanh-niên thể-dục

Hội Bắc-kỳ thanh-niên thể-dục (La Jeunesse Tonkinoise) nhất định đến tối thứ năm 31 décembre để ăn võ bát cải-lương điện Saigon, nhan đề là « Anh-hùng vì biết thuyền quyên » các hội-viên sẽ các vai, ở rạp Lạc-mộng đài đường Belgique. Nghe nói được bà con chiếu-cố mua vé đi rất hết cả chỗ.

Tiền của ai đánh rơi. — Vừa rồi M. Besançon đi qua phố Harmand nhặt được một chục đồng bạc của ai đánh rơi thì lập tức ông đi đem nộp sở cảm.

Xe đạp của ai. — M. Vũ quang-Hai ngõ Quảng-lạc thấy ở bãi lấp sông Bonnal có một chiếc xe đạp của ai bỏ không lại nhận thì bỏ đất lại nộp sở Cảm.

Tòa án trừng-trị. — Ngày thứ hai 21 décembre 1925 tòa án trừng-trị Hải-phòng xử những việc sau này :

Cao-quang-Thu tức Quảng-phúc-Thành, Ng-thị-Lâu, Trần-đăng-Cao và Đoàn-văn-Tín cùng can tội đánh Hoàng-văn-Kim bị thương và Cao-quang-Thu tức Quảng-phúc-Thành còn bị thua lấy của y một cái áo dạ thâm nữa thì tòa phạt Cao-quang-Thu Quảng-phúc-Thành 16 quan về tội đánh người bị thương, được thua tội lường đảo ; còn ba tên kia được tha cả.

(Xem trang thứ tư).

SÁN-NHIÊN-ĐÀI

Từ đầu tháng đến giờ, Bản-hội vẫn tiếp được nhiều thư của các quí khách gửi lại bảo diễn lại về chèo cải-lương « GƯƠNG-TÀY-LIẾP » để các ngài lại thưởng thức. vì diễn mấy lần nhiều quý khách chưa được xem, song soạn giả còn đang giờ bận sửa đổi lại cả 5 hồi về tích bát ẩy, cho thêm vui trò, rồi mới lại giảm đem ra khai diễn để được hợp với những chỗ mà các ngài chỉ bảo cho. Nay sửa đổi đã xong rồi, suốt cả 5 hồi đều được vui trò từ đầu đến cuối, vậy bản-hội xin có lời kính cáo để các ngài biết cho rằng bản-hội định diễn lại vở bát cải-lương ấy từ ngày 6 tới nghĩa là

Tối thứ sáu 18 Décembre 1925, diễn lại tích « GƯƠNG TÀY-LIẾP » (Hồi thứ 1)

Tối thứ nhất 20 Décembre 1925 diễn lại tích « GƯƠNG TÀY-LIẾP » (Hồi thứ 2)

Tối thứ hai 22 Décembre 1925 diễn lại tích « GƯƠNG TÀY-LIẾP » (Hồi thứ 3)

Tối thứ năm 24 Décembre 1925 diễn lại tích « GƯƠNG TÀY-LIẾP » (Hồi thứ 4)

Tối thứ sáu 25 Décembre 1925 diễn lại tích « GƯƠNG TÀY-LIẾP » (Hồi thứ 5)

Bản hội lại xin nhắc lại xin nhắc lại để các quí khách biết cho rằng vở chèo cải-lương « HIẾU NGHĨA AN » này trước bản hội mới đem ra khai diễn hồi thứ nhất, được các bậc quý khán là tiên hạ tất có lượng khoan hồng với thời nay. Cho hết hoan mới đủ vai. Nhiều điều hết, coi hết lại là hay vậy, tình và cảm trọng tích hết lẫy. Nay sửa lại để soạn xong rồi thứ hai vậy bản hội định diễn.

Tối chủ nhật 27 Décembre 1925 diễn tích « HIẾU NGHĨA AN » (Hồi thứ 1)

Tối thứ hai 28 Décembre 1925 diễn tích « HIẾU NGHĨA AN » (Hồi thứ 2) trước là để mới soạn xong.

Trong những buổi diễn hát các vở hát cải-lương kể ở trên, tại phòng bán vé nhà hát, có bán vé trước một ngày hôm khai diễn, xin các quý khách ba cô đến thưởng thức đông, cho thì Bản hội xây làm cảnh ba vô cùng.

Tối thứ ba 22 Décembre 1925

GƯƠNG TÀY LIẾP

(Hồi thứ III)

Nỗ chèo cải-lương soạn thanh được hơn 20 đoàn hát, rất mới. Xin nhất là cảnh xóm bình không và lúc Diệp khắc kéo xe cho bà, được ở Xin các quý khách ba cô đến thưởng thức cho vì xin giữ chỗ ngồi trước

Tối thứ tư 23 Décembre 1925

TẠP KỊCH TRÍCH DIỄN

Cảnh thứ nhất

LƯU BÌNH

Diễn tích Lưu bình và quan nghênh quan gặp Châu long kết làm bạn.

Cảnh thứ hai

THẢO MAI XUẤT GIÁ

Diễn tại chỗ kinh xuyên coỷ bằng nhân đi hội xỷ.

Cảnh thứ ba

TRƯƠNG SINH

Trương-sinh đi tỉnh, vũ-thị đi tiễn.

Cảnh thứ tư

TRẠNG QUỲNH BẪY TRÒ LỐM

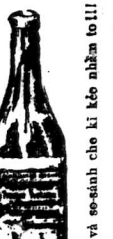
(Hài kịch rất là buồn cười).

Rượu bổ-đào:

• TONIQUE TONKINOIS •

Có tờ chứng-chỉ ban khen của HOÀNG-THƯỢNG

Theo hình tự-nhiên in ra đây, chớ không như có mấy thứ thuốc về những hình lạ, làm trò-cười cho trẻ-con và người có trí khôn thì không ai có thể tin được!

Xin xem-xét và so-sánh cho kĩ kẻo nhầm to!!!

Ngày mùng 7 tháng năm, niên-hiệu Khải-định thứ ba, tức Hợp-các phụng tối nhân phát phần :

Chiếu sung đưa dương phòng cấm MONTÈS qua dùng, có nhẽ nên một thứ rượu bổ để tăng ngự dùng qua rất hay, đáng nên gia thưởng, trước lực phát lại gửi cho qui dương phòng chế-dùng để tỏ thành-ý.

Khâm thử.

Rượu này đã kê-cứu theo thủy-thổ và tính-chất người phương Đông mà chế ra, cho nên người bản-xứ già, trẻ, đều dùng được cả ! Xưa nay chưa có ai đã dùng mà chê được ! *Giá bán rất rẻ : 2$25 một chai lớn ; từ sáu chai giờ lên sẽ trừ hoa-hồng, tùy theo nhiều ít.*

Bán-hiệu không cần phải vẽ những hình kì-dị làm lạ mắt thiên-hạ và trò-chơi cho trẻ-con, lại kê những truyện khó tin, người có kiến-thức chẳng ai tin được. Đã vậy, giá bán lại đắt quá mà vị-tất có được công-hiệu cho tính-chất người bản-xứ.

Bào-chế MONTÈS
54, Phố Tràng-tiền, 54
HANOI

Xin xem tiếp theo ở trang thứ tư tờ báo này.

KHÔNG ĐẬU RẺ BẰNG

Hiệu có bán : Vaselin Cimenti hết, Dat, Nhan, Chouan, Thang, vân... ở hàng gỗ Lưu, Sơn-tập và đủ các đồ sơn tăng, làm xe Cao sơn, các thứ hàng giá, hàng cái. Dây gai tây, Dây day in... vân vân.....

Hiệu tôi vừa mới nhận ở bên Pháp gửi sang thứ sáp thơm sơn vào thực đỏ màu thắt, trắng đỏ, mạnh lắm, mịch g ra, khôi chảy. Nhất là màu hành thứ sáp này là thuốc nổ cũng không nhe thấm.

Hiện tôi lại có bán cả thứ quạt giấy máy tay bằng, đã đẹp lại bền giá mỗi cái 0$65, 1$ 35, 65.

Quý-khách mua hoặc xin tính giảm giá 10 %.

Mài ở hiệu ĐỨC LONG, 36, phố Mã mây, Hanoi.

Những thứ rượu mùi

Bán tại **GRANDS MAGASINS RÉUNIS**
HANOI

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Tạ-văn-Lê ăn cắp một cái áo trúc bâu một cái khăn lượt và một đôi giầy tây da vàng phải 1 tháng tù; Ng-văn-Hai trốn tù phải 2 tháng tù; Sin-gé Faon du-đãng 20 ngày tù; Ng-v-Kiêm du đãng phải một tháng tù, nhưng được hưởng án treo; Đào-công-Đạt đốt nhà phải 10 tháng tù; N.-văn-Da tức Bang sung Gia trốn tù phải 2 tháng tù; Vong-a Tai, Chao Sam Lo a Sang và A Pau ăn trộm đá tuy tên A Pau lại không có binh thuế thân nên tòa phạt 1 tháng tù, 16 quan và 5 quan nữa về tội không có binh thuế thân; còn những tên kia đều phải phạt mỗi tên 1 tháng tù và 16 quan; Ng-văn-Vi ăn cắp 5 tháng, Trịnh văn-Nhân ăn cắp 6 tháng và và Mai-văn Phúc ăn cắp 20 ngày tù.

Ô tô chở nặng. — Sở Cầm vừa làm biên bản phạt tên Ng-văn Ba thu thuế ở chiếc ô-tô chở thuê số T 2722 của M. Louis C. tức ở đường Bonnal phạm vào luật đi đường điều 33 nghĩa là chở hành khách quá cái hạn đã định.

Giấy bạc giả. — Sở mật-thám vừa cho đòi hỏi về việc giấy bạc giả hai chục đồng của một người ta đem lưu hành.

Chực đầu độc người ta. — Phạm-đăng Giản tức Ba và Ng-văn-Toại, cùng 22 tuổi, làm bồi ở cả phố Bonnal đều bị tư vu là thực đánh thuốc độc cho một người đàn bà ta. Hiện chúng đã phải bắt giam để hậu xét.

Đánh nhau vỡ đầu. — Ngày hôm kia, vào hồi 10 giờ sáng, ở cửa một hiệu bán kẹo ở phố Paul Bert có chiếc xe nhà đậu đợi chủ. Lúc ấy lại có một thầy ký đi xe ô tô đến, ý cũng muốn đậu ở đó nên bóp còi đuổi chiếc xe tay. Tên phu xe kéo chiếc xe ấy bướng không chịu nhường chỗ thì ông ký tức mình xuống xe tát liền nên nó cũng tiện tay cầm cái nón chóp bổ vào đầu ông ký. Sau ông ký nghĩ cầm quá, mới về nhà viện thêm người và đón đánh tên phu xe ở phố Nhà-thờ. Lần này ông ký vác bóa ở trên ô tô xuống đánh thì chẳng rõ tên phu xe chống cự lại bằng cái gì mà ông ký đến nỗi vỡ hai miếng đầu sâu phải nhờ thầy thuốc khâu. Nghe đâu cả hai bên cùng có đơn kiện tại sở cẩm, vì tên phu xe kia cũng vỡ đầu sẽ tai thì phải.

Mất trộm ở tầu thủy. — Một chiếc tầu Khách ở Nam-định ra đêm hôm 20 rạng ngày 21 décembre có một người đàn bà hành-khách bị mất trộm bọc hàng tơ lụa tới 200 đồng bạc. Người đàn bà ấy nói rằng chưa chợp mắt mà tên đ mở tầu đã lấy sạch sẽ, đó rửa đêm người ấy bị hai tên lại ôm chặt lấy rồi tên thứ ba cứ việc nhặt bọc hàng chạy trốn. Người ấy bèn hô-hoán lên thì chủ tầu chạy ra lùi đánh một hồi, chứ chẳng phân phải trái gì cả. Nếu quả như lời người đàn bà nói trên này thì chẳng hóa ra chủ tầu đồng mưu với bọn kia để bóc lột hành khách ru! Lạ thay! —

XUÂN-TRƯỜNG (Nam-định)

Kẹp xe đạp. — Hôm thứ năm mới rồi vào khoảng 5 giờ chiều, ở đầu phố Ngọc-cục thấy một đám đông người lố nhố chạy trước chạy sau. Sau có một mụ già vừa khóc vừa nói: «Khốn nạn con ai giúp tôi không, không, c. thời con tôi nó chết.» Ký-giả vội vàng chạy lại xem thì ra một thằng bé con chừng 2 tuổi bị kẹp xe. Đầu đuôi một người đàn ông ở gần nhà thằng bé con ấy đi thuê xe đạp ở hiệu, rồi về cho thằng bé con ngồi ở chục xe, còn mình thì ngồi ở đệm xe. Không may người ấy đạp nhanh quá, thế nào chân thằng bé con lọt vào cái chục xe, xe đạp quặt về một bên, vật thằng bé con ngã xuống đất rất đau không thể khóc được, còn người ngồi xe kia cũng bị ngã, lúc bế thằng be con dậy thì chân nó đã mắc vào cục xe rồi, không sao lôi ra được nữa, đến nỗi sứt cả chân thằng bé, máu me be bét mà không ai làm được cách gì mà rút được chân thằng bé con ấy ra, sau ký-giả mới chen vào tháo bơm xe ra, bánh xe ra hết hơi, liền tháo lốp ra thì mới lôi được chân nó, nhưng cũng đau xì xằng mà thô, vì nó hãy còn bé thì chịu sao được những sự đau đớn ấy.

Bà con ta trông đó làm gương từ rày chớ để trẻ con ngồi xe đạp mà có phen nguy đến tính mạnh, mà các con nhà đi xe đạp từ rầy cũng chớ có tài tài mà có phen gẫy chân rồi lại kêu giời.

YÊN-BÁY

Một cái tử thi đứa bé bị thắt cổ — Thứ tư trước ở phố Hội-bình, về lối bờ sông, trước cửa trường học, người ta thấy 1 cái tử-thi đứa bé Nguyên trưa hôm đó, có 2 đứa đứa bánh tây, rủ nhau đi ngoài, trông thấy ở gần rìa nước có đống quần áo cũ mà mới, 2 đứa nghịch bèn kều lên xem, thì ra thấy đứa bé chết, ở cổ có thắt dải yếm vội vàng đào hố ở ngay đấy để chôn, chôn xong đi trình lý trưởng; 2 đứa bị bắt, còn thầy lý thì cho phu ra canh, và đi lên trình cẩm, đến trưa hôm sau, ông huyện, ông đề và ông cẩm ra khám, hiện đã cho vào hòm và bắt đem ra nghĩa địa để chôn

Người ta đoán lại ả nào hoang-thai mà làm nên cái tội ác ấy bẫn thỉu

Ng. T. lại cáo.

VIỆC TRUNG-KỲ

VINH

Lớp học Nữ-công. — Đến ngày thứ năm 24 Décembre, tức là ngày 9 tháng 11 ta, đúng 9 giờ sáng có quan Công-sứ và quan Tổng-đốc cùng các thân hào trong hàng tỉnh tới thị thành lớp học nữ-công tại hội quán hội Quảng-Trị Vinh. Kính mời ngài và quý-quyến hôm ấy tới dự lễ, trước là để tưởng khuyến cho học-trò, sau để chị em trong hội-đồng chúng tôi được bổ ý kiến của các ngài mà sắp đặt mọi việc cho thêm hoàn hảo thì chúng tôi rất lấy làm hân hạnh và cảm tạ.

Hội-đồng Bảo-trợ ban Nữ-công kính mời.

NHÀ BA-CHUÔNG

Tức là hiệu Bào-chế MONTÈS
54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Bệnh đi rửa, trướng đ. dầy, đau dạ dầy, ăn không ngon, ngủ không yên, khó tiêu. Có thể sinh ra các bệnh khác nữa.

Muốn khỏi các bệnh ấy thì nên dùng thuốc:

Elixir Tridigestif

có các chất Pancréatine, Diastase và Pepsine.

Giá mỗi chai: 1$10

Có bán tại: Nhà Ba-chuông, Hanoi

振商號

[illegible]

Kính cáo

Tổng-lý

WONG KONG SANG

106, Rue des Voiles, Hanoi

NHÀ BA-CHUÔNG

Tức là hiệu Bào-chế MONTÈS
54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Trong những độ trời nóng, thời tiết thay đổi, thường gây nên bệnh ghip.

Mắc bệnh ghip, thường sốt ho, nhức đầu, đau ở khớp xương.

Muốn trị bệnh ghip, chỉ có một thứ thuốc, là:

Cachets du Docteur Rascol

0$60 một ống sáu cachets

MUỐN TRỪ CÁC BỆNH SỐT RÉT CÁCH NHẬT, BỆNH SỐT RÉT RỪNG
NÊN DÙNG THUỐC

QUINOFORME

hoặc ống, hoặc viên

Tại tất cả các thuộc địa Pháp toàn dùng một thứ thuốc này.

Bán tại các nhà bào-chế
Nhà chế thuốc LACROIX, 25-31, Rue Philippe de Girard — PARIS

Dù các ngài đau dạ dày đến thế nào mặc lòng, hễ dùng:

Thuốc bột Saint André

thì sẽ thấy kiến hiệu tức thì.

Các sự đau đớn đã tiêu tán đi, các ngài lại được khỏe mạnh như thường

Thuốc bột Saint André

lại chữa các bệnh như là:

Đau tỳ vị, bệnh đầy, bệnh ợ chua, vân vân...

Giá bán: 0$85 một lọ

Hỏi tại hiệu Bào chế

CHASSAGNE

59, Rue Paul-Bert, Hanoi

Nhà Bán-đồ « TÂM TÂM » Hanoi, ở phố [illegible] Chủ-nhật [illegible] bán từ [illegible] sáng.

Các ngài [illegible] mùa đông [illegible] ngoài thuốc ho

Sirop Nofal

đã [illegible] biết bao nhiêu người [illegible] bệnh như là:

Cảm, đau [illegible] phổi, ho gió, ho [illegible] cổ, vân vân...

Thứ thuốc này hay, nên bán mạnh lắm.

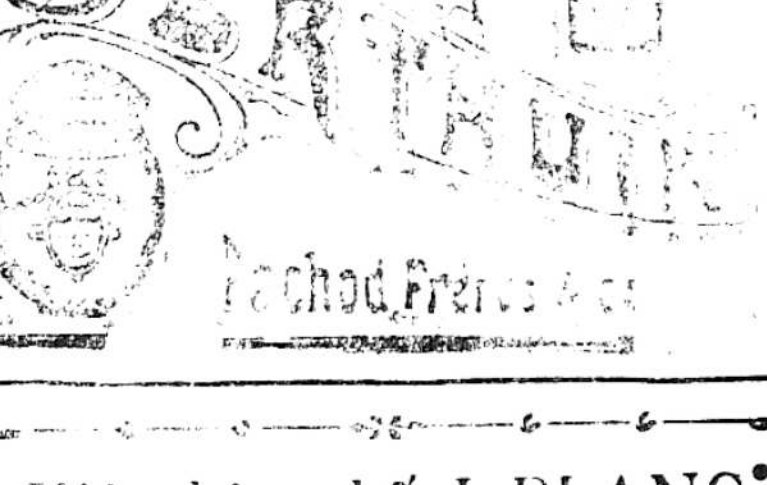
Chai lớn giá: 0$90

Bán tại hiệu Bào chế

CHASSAGNE

Số nhà 59, phố Tràng tiền

HANOI

Hiệu bào-chế J. BLANC

L. BLANC kế-nghiệp

Lập từ năm 1826, ta thường gọi là hiệu thuốc Lập-lăng ở phố Tràng-tiền (Rue Paul-Bert) số 31, Hanoi-Tonkin

Giấy nói số 53

NÊN ĐẾN ĐÓ MÀ HỎI:

ELIXIR HISTOGÉNIQUE *Thuốc nước* . . . . . *Giá:* **1$25**
GRANULÉ HISTOGÉNIQUE *Thuốc hạt* . . . . . *Giá:* **1.25**
Đều là thuốc bổ để trị bệnh lao, bệnh ghip và các bệnh đau phổi rất hay. Người lớn trẻ con đều dùng được cả.
DÉPURATIF BIBAL. *Thuốc lọc huyết và tiêu độc (ta thường gọi là thuốc lọc máu) trừ các bệnh đau xương đau mình, mụn mọc ở mặt, trứng cá, v. v.* . . . . . *Giá:* **1$30**
SIROP D'HÉMOGLOBINE SOLUBLE. *Thuốc trị bệnh hao mòn xanh xao rất là thần hiệu. Mỗi lần trước khi ăn cơm uống một thìa to* . . . . . *Giá:* **1$25**

Ai ở xa có cần hỏi gì cứ viết thư về, bản-hiệu xin trả lời ngay

RƯỢU PIPPERMINT

ĐÒI CHO ĐƯỢC HIỆU

GET!

Rượu này uống mát ruột tiêu và tiêu.
Làm bằng đường tin anh.

BÀ CHÚA NHỮNG CRÈMES BẠT-HÀ.

Pha lộn với nước, rượu Bạt-hà Pippermint uống lấy làm mát mẻ lắm.
Hãng cất ra từ năm 1796
ông GET FRÈRES
ở thành REVEL (Tỉnh Haute-Garonne)

NHÀ BA-CHUÔNG

Tức là hiệu Bào-chế MONTÈS
54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Những người xanh bủng, huyết kém, nhất là con gái, những người đau mới khỏi, những người bị ngã nước mới khỏi nên dùng thuốc:

Peptonate de fer MONTÈS

Trước mỗi bữa cơm chính uống mấy dọt.

Giá tiền 0$80

Hễ các ngài thấy trong mình mệt nhọc, xanh xao, yếu duối, ăn không ngon và hay sốt-rét thì các ngài nên dùng ngay chớ ngần ngại, thứ

Rượu bò của ông Bác-sĩ J. K. WATSON

Như thế thì các ngài đỡ phải tốn kém và lại chóng khỏi nữa.

Giá bán: 2$25 một chai lít
1.20 chai nửa lít

Bán tại hiệu Bào chế

CHASSAGNE

Số nhà 59, phố Tràng tiền

HANOI

Cachou Lajaunie

là một thứ thuốc làm cho dễ tiêu,

khỏi ho và khỏi ngứa cổ

Cần cho những người hút thuốc lá. Chỉ có thứ thuốc đó là hay hơn, còn các thứ khác là giả cả

Giá mỗi hộp là 0$10

Có bán tại hiệu Bào chế

CHASSAGNE

Số nhà 59, phố Tràng-tiền,

HANOI

NHÀ BA-CHUÔNG

Tức là hiệu Bào-chế MONTÈS
54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Thay huyết xấu.

Trị bệnh mất máu, khi huyết suy yếu, thân thể mỏi mệt gầy còm, hay vì kém huyết sinh ra ráo phổi làm cho hay ho vậi uống thuốc này rất dễ, vì có mùi thơm không có lợm giọng bao giờ!

Bài thuốc này có hội-đồng các quan Thầy-thuốc chứng-chỉ là hay.

ẤY LÀ:

Thuốc nước bổ huyết

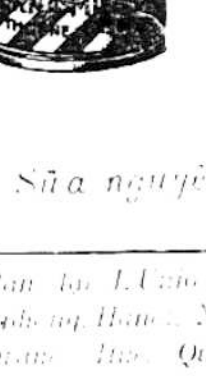
MÁU BÒ 1$40

C. J. BONNET

là hiệu tơ lụa tốt hơn cả

SỮA BÒ HIỆU BERNA

là

thứ đồ ăn nhứt bổ cho người lớn và trẻ-con.

Sữa nguyên-chất làm tại xứ Thụy-sĩ

Bán tại L'Union Commerciale Indochinoise et Africaine Haiphong, Hanoi, Nam-định, Bến-thủy, Thanh-hóa, Vinh, Tourane, Huế, Quinhơn, Nhatrang, Phan-thiết, Thủ-dầu, Saigon, Phnom-Penh.

Cần một người thợ mạ kền và một người phụ

HỎI TẠI.

GARAGE BOBILLOT

7, Bd Bobillot — HANOI

(Đến xin việc cần có chứng-chỉ)

TENTEZ LA FORTUNE
ouvrez lui votre porte

VỚI 15 QUAN, QUÍ-KHÁCH CÓ THỂ ĐƯỢC

500.000 quan

Muốn được thế, thì mua

Một cái vé PANAMA có rút số

Đóng 15 quan lúc đầu rồi về sau đóng làm 16 tháng mỗi tháng 20 quan, theo như luật ngày 12 mars 1900 thiệt là chắc chắn cho người mua.

Theo đóng số đầu thì quí-khách nhận ngay được một số và được dự ngay cuộc rút số kỳ cho đến khi số mình được trúng thì thôi. Mỗi PHIẾU PANAMA được trúng thì được tiền từ 500.000 cho đến 1.000 quan, hay là về sau cũng được hoàn lại 400 quan.

Thiệt là một sự để dành rất chắc chắn và lời nhiều

Có đến 200 triệu quan về số được trúng số

Mỗi kỳ số số các ngài lại nhận được bản kê những số trúng không mất tiền. Mỗi năm có 4 kỳ số số vào những ngày:

15 FÉVRIER, 15 MAI, 16 AOUT và 15 NOVEMBRE

Muốn dự cuộc sổ số thì xin gởi ngay 15 quan đến nhà

BANQUE NOUVELLE, 8, Rue Papère, MARSEILLE (France)

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)